

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН І ПРОЦЕСІВ НА РІЗНИХ РІВНЯХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF INTELLECTUALIZATION OF ECONOMIC RELATIONS AND PROCESSES AT DIFFERENT LEVELS OF MANAGEMENT

УДК 330.341

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct54-8>

Причепя І.В.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницький національний технічний університет

Руда Л.П.

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницький національний технічний університет

Адлер О.О.

к.т.н., доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницький національний технічний університет

Ручепа Ірина

Vinnitsia National Technical University

Ruda Liliia

Vinnitsia National Technical University

Adler Oksana

Vinnitsia National Technical University

У статті виокремлено основні сутнісні характеристики економіки, заснованої на знаннях. Інтелект охарактеризовано як сукупність певних розумових здібностей щодо пізнання та вирішення певних завдань і проблем, що визначатиме успішність будь-якої діяльності й є фундаментом для формування інших здібностей. Проаналізовано різні підходи науковців до трактування поняття «інтелектуалізація». Авторами охарактеризовано інтелектуалізацію як процес інтенсивного накопичення, розвитку та використання знань і вмінь засобами активного використання інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційного обміну. Виокремлено основні ознаки та характеристики інтелектуалізації сучасної економіки. Основними ознаками інтелектуалізації підприємства визначено активізацію процесів формування та використання його інтелектуальних ресурсів. З'ясовано, що процеси інтелектуалізації безпосередньо сприяють формуванню та використанню нових підходів менеджменту.

Ключові слова: інтелектуалізація, інтелект, економіка, заснована на знаннях, інтелектуалізація економіки, інтелектуалізація підприємства, інтелектуалізація трудової діяльності, інноваційні процеси.

В статті определены основные сущностные характеристики экономики, основанной на знаниях. Интеллект охарактеризован как совокупность определенных умственных способностей относительно познания и решения определенных задач и проблем, что определяют успешность любой деятельности и является фундаментом для формирования других способностей. Проанализированы различные подходы ученых к определению понятия «интеллектуализация». Авторами охарактеризована интеллектуализация как процесс интенсивного накопления, развития и использования знаний и умений средствами активного использования информационно-коммуникационных технологий и информационного обмена. Выделены основные признаки и характеристики интеллектуализации современной экономики, а также предприятия. Определено, что процессы интеллектуализации непосредственно способствуют использованию новых подходов и моделей менеджмента.

Ключевые слова: интеллектуализация, интеллект, экономика, основанная на знаниях, интеллектуализация экономики, интеллектуализация предприятия, интеллектуализация трудовой деятельности, инновационные процессы.

The conceptual principles of the intellectualization of economic processes are considered. The main characteristics of the economy, based on knowledge are determined. The modern technical and economic way, which is characterized by large-scale knowledge and information of strategic resources in the development of the global economic system are established. In the mainstream of such transformations the knowledges are the main factors of growth and economic growth in all spheres of life and government. Apparently, the education and the science will become the basic productive forces that are so-called "points of growth". The characteristics of the economy, based on knowledge are determined. The essence of the definition of intellectualization were analyzed. The main features and characteristics of the intellectualization of the modern economy are defined. Intellectualization of activity is a factor in ensuring the development of economic entities and staff in particular. The result of the intellectualization of the enterprise is the creation of innovative products (services) with the involvement of staff (their intellectual resources), the intensification of its intellectual activity and potential. This, in turn, becomes the foundation for innovative development of the enterprise, the formation of quality competitive advantages, increasing intellectual capital and potential of employees and managers. The processes of intellectualization directly contribute to the formation and use of new approaches and models of management, focusing and directing resources to the management of knowledge and intellectual capital at different levels of enterprise management (human, structural and consumer). It was established that the intellectualization of socio-economic processes and relations is characterized by expanding the scale and increasing the efficiency of knowledge and intelligence, which is manifested in the new qualities of socio-economic systems of all types and levels. In addition, it is established that the main resources of the intellectualized economy are knowledge and information, which have their own characteristics of formation and use. The intellectualization of socio-economic systems of different levels is directly related to research and applied development, as well as the constant generation of innovative ideas and their practical implementation is justified.

Key words: intellectualization, intelligence, knowledge-based economy, intellectualization of the economy, intellectualization of the enterprise, intellectualization of labor activity, innovation processes.

Постановка проблеми. Посилення глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, а також динамічні зміни в національній економіці вимагають досягнення високого рівня ефективності на всіх рівнях господарювання та забезпечення конкурентних переваг на світовому ринку. Як свідчить досвід економічно розвинених країн, важливою передумовою для їх розвитку став перехід до економіки, заснованої на знаннях, а також інтелектуалізація всіх сфер господарської діяльності. Саме

пріоритетність високотехнологічного та інтелектуального розвитку дала змогу забезпечити успішним країнам високий рівень соціально-економічного зростання.

Відповідно, виникає необхідність використання кардинально нових підходів до організації виробничо-господарської діяльності з урахуванням специфіки та характерних особливостей економіки, заснованої на знаннях, яка продукує саме високотехнологічні та інтелектуальні продукти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню теоретичних аспектів інтелектуалізації економіки та господарюючих суб'єктів присвячено праці багатьох зарубіжних учених, зокрема Д. Белла, Е. Брукінга, П. Друкера, Б. Санто та ін.

В Україні це питання вивчають О. Богущька, Н. Брюховецька, В. Геєць, Н. Гук, Н. Кельчевська, А. Мерзляк, Л. Пашко, М. Поляков, Й. Ситник, Є. Фоміна, І. Ханін та ін.

Формування нового типу економічного розвитку стало причиною введення в обіг широкого переліку понять, які характеризують відповідні стани та процеси в економіці.

Наукові дослідження потребують розуміння сутності та змісту термінів і категорій, які визначають загальні властивості та закономірності розвитку явищ і процесів, які вивчаються, адже адекватне розуміння та оперування відповідними категоріями дають змогу сформулювати уяву про сутність процесів, які відбуваються, окреслюючи порядок, структуру та напрями подальших досліджень.

Незважаючи на посилену увагу науковців до питання вивчення теоретичних основ інтелектуалізації, потребує подальшого вивчення категоріальний апарат, яким оперують у наукових дослідженнях процесів інтелектуалізації на різних рівнях господарювання, її ознак і характеристик за сучасних умов господарювання, що підкреслює актуальність дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналізування концептуальних засад і виокремлення характерних особливостей процесів інтелектуалізації на різних рівнях господарювання за сучасних умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний техніко-економічний уклад характеризується широкомасштабним використанням знань і інформації як стратегічних ресурсів розвитку глобальної економічної системи. Новий тип економічного розвитку уявляють як економіку, засновану на знаннях – knowledge-based economy. У руслі таких трансформацій знання у широкому їх розумінні є головними чинниками виробництва та економічного зростання в усіх сферах життєдіяльності та господарювання. Відповідно, освіта та наука стають базовими продуктивними силами та так званими «точками зростання».

Варто зауважити, що в науковій літературі для характеристики нової економічної моделі, що формується, паралельно оперують поняттями «економіка знань» та «економіка, заснована на знаннях», часто ототожнюючи їх, що є, на нашу думку, хибним та призводить до розходжень у трактуванні результатів досліджень.

Підтримуємо В.В. Іванову, яка уточнює, що категорія «економіка, заснована на знаннях» відповідає сутності нової моделі економіки постіндустріального суспільства у цілому, а категорія

«економіка знань» характеризує лише певний сектор економіки [1, с. 53].

Зрозуміло, що нова модель розвитку має свої особливості, які будуть безпосередньо впливати на всі процеси, які відбуваються у соціально-економічному просторі, визначаючи їхні властивості та відповідні принципи управління.

Можна виокремити такі основні сутнісні характеристики економіки, заснованої на знаннях [2–4]:

1) перетворення знань та інтелекту на ключовий чинник виробництва та економічного зростання, а також на головне багатство країни;

2) підвищення наукомісткості товарів, інтелектуалізація виробничих, ринкових та інших соціальних процесів, пріоритетного значення набуває креативна діяльність людини;

3) зміна технологічного базису економіки та виробництва (розповсюдження інформаційно-комунікаційних та гібридних технологій);

4) віртуалізація економіки, що пов'язана з функціонуванням глобальної інформаційної мережі, глобального електронного ринку товарів;

5) переважання у структурі економіки сфери послуг (сервісизація економіки), розширення сектору «виробництва людини», пов'язаного з формуванням і розвитком людського капіталу;

6) інтенсифікація та безперервність інноваційних і виробничих процесів та їх відтворення;

7) поява особливих видів діяльності, пов'язаних із генеруванням та виконанням інших операцій зі знаннями;

8) індивідуалізація особистості та суспільства;

9) можливість отримання, зберігання й обробки великих обсягів даних, нові їх структури, способи отримання та практики управління знаннями;

10) виникнення нових сфер соціальних відносин із приводу отримання і передання знань тощо.

Саме перетворення інтелекту на ключовий чинник соціально-економічного розвитку та зростання є вихідною передумовою переходу до економіки, заснованої на знаннях. Повсюдне використання інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює інтелектуалізацію усіх соціально-економічних відносин і світогосподарських процесів (від окремої людини до глобальних систем), окреслюючи нові напрями та тенденції розвитку, проникаючи, переплітаючись та взаємодіючи з іншими здобутками людства.

Відповідно, розглядаючи інтелектуалізацію, передусім необхідно фокусувати увагу на ролі знань та інформації, пізнанні, навчанні, нових підходах до прийняття рішень, умовах і засобах інтелектуальної діяльності [4].

Поняття інтелектуалізації першочергово базується на понятті інтелекту, що є досить багатозначним у трактуванні його сутності, наслідком чого стала поява різноманітних теорій, концепцій і поглядів, пов'язаних зі складністю об'єкта дослідження.

В етимологічному трактуванні поняття «інтелект» походить від латинського *intellectus*, що безпосередньо означає «розум», «пізнання», «розумова діяльність».

Відповідно, досить узагальнено інтелект можна охарактеризувати як сукупність певних розумових здібностей щодо пізнання (навчання та абстрактного мислення, аналізу та систематизації інформації, набуття практичного досвіду та його вдосконалення тощо) та вирішення певних завдань і проблем (генерування нових ідей, формулювання адекватних висновків, пристосування до нових обставин тощо), що визначатиме успішність будь-якої діяльності й є фундаментом для формування інших здібностей.

Поняття інтелектуалізації не є новим економічній науці. Так, ще М. Вебер характеризував інтелектуалізацію як прагнення до раціоналізації дій у визначених обставинах. К. Маркс трактував її як здатність до нагромадження майстерності та акумулювання знань. Перші теоретичні дослідження у сфері інтелектуалізації суспільства були здійснені академіками В. Глушковым та Ю. Канигіним у 70–80-х роках минулого століття [3–5].

Водночас і досі в наукових дослідженнях відсутній однозначний та конкретизований підхід до трактування поняття інтелектуалізації.

Так, Тлумачний словник української мови характеризує інтелектуалізацію як «проникання інтелектуалізму в життя людей, насичення його розумовою діяльністю. Збільшення, посилення в чому-небудь духовних, розумових, інтелектуальних засад» [6]. Дане трактування, на нашу думку, породжує додаткове запитання, що таке інтелектуалізм у житті людей, вимагаючи ще додаткових досліджень даного поняття.

Л. Ракова і К. Карпенко інтелектуалізацію розглядають як «насичення» знаннями всіх сфер життя людини, вказуючи на ефект масштабу та поліпшення умов використання знань у межах соціальних систем [7]. Такий підхід до розуміння процесів інтелектуалізації враховує комплексний вплив зростання інтелектуальної активності в різних сферах життя та господарювання, тим самим забезпечуючи ефект масштабу.

Досить цікавою є думка В. Геєця, який характеризує інтелектуалізацію «як знаннєву економіку, в якій найбільш важливим фактором є процеси накопичення та використання знань – найважливішого активу, що разом із працею, капіталом і природними ресурсами забезпечує економічне зростання та конкурентоспроможність національної економіки, а результативною ознакою ефективності економіки знань – рівень інтелектуального потенціалу суспільства» [8].

Як зазначають Н.Ю. Брюховецька та О.А. Богуцька, «інтелектуалізацію, незважаючи на відмінності формулювань у підходах до інтелектуалізації

праці, підприємства, виробництва, управління і т. д., об'єднує дві загальні властивості: перше – це об'єкт інтелектуалізації (інтелектуальний потенціал); друге – це предмет або результат інтелектуалізації (поліпшення інноваційного продукту). А відмінність тільки в рівнях, формах, сферах і зрізах, тобто чи відбувається інтелектуалізація на рівні окремого працівника, підприємства у цілому, виробництва, галузі, суспільства, країни і т. п. Ці рівні, форми та сфери інтелектуалізації і визначають різноманітність підходів до її класифікації» [9, с. 94].

Досить удалим, на нашу думку, є підхід О.М. Яценко, де інтелектуалізація розглядається як «заходи економічного, політичного, юридичного, соціального та культурного характеру, спрямовані на підвищення рівня інтелектуального і творчого розвитку особистості та суспільства загалом, що базується на формуванні, накопиченні та використанні знань, призводить до вдосконалення вмінь, навичок і компетенцій, дає змогу отримувати новий досвід, завдяки чому економіка набуває нових якостей і, як наслідок, відбувається зростання ролі та вартості інформації та послуг» [5]. У цьому трактуванні прослідковується тісний взаємозв'язок інтелектуалізації як зі знаннями, так і з інформацією, яка є саме тим джерелом, що забезпечує можливості для набуття, накопичення та примноження відповідних знань.

Підсумовуючи, вважаємо за доцільне трактувати інтелектуалізацію як процес інтенсивного накопичення, розвитку та використання знань і вмінь засобами активного використання інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційного обміну, завдяки чому формуються нові якості соціально-економічних відносин і процесів, унаслідок чого зростають значимість і вартість інформаційних ресурсів.

Сучасна економічна система стає все більш інтелектуальною, оскільки для забезпечення свого зростання і конкурентоздатності вона виробляє, поширює та використовує нові знання. Відповідно, інтелектуалізація економіки безпосередньо пов'язана з науковими дослідженнями, прикладними розробками та їх реалізацією, а також постійною генерацією інноваційних ідей та їх реалізацією [10, с. 110].

Інтелектуалізація сучасної економіки виявляється в різноманітних формах і напрямках, відкриваючи нові її якості та тенденції.

Можна виокремити основні ознаки та характеристики інтелектуалізації сучасної економіки:

- 1) зміна індустріального устрою економікою, заснованою на знаннях та інформації;
- 2) зростання ролі знань, інтелекту та інформації у суспільному житті;
- 3) трансформація характеру, методів і результатів (продукту – від матеріального до інтелектуального) праці;

4) інтенсифікація процесів створення та використання нематеріальних активів (інтелектуальних ресурсів), інтенсифікація інтелектуальної активності та інтелектуального потенціалу працівників;

5) формування нової системи цінностей та соціально-трудова відносин тощо.

Інтелектуалізація економіки супроводжується [2; 3]:

1) розвитком існуючих і появою нових спеціальних послуг, пов'язаних зі сферою знань та інформації, підвищенням якості людського капіталу;

2) розробленням нових бізнес-моделей і форм організації інтелектуальної діяльності на підприємствах;

3) формуванням інституціонально-правового забезпечення інтелектуальної діяльності, механізмів захисту прав на інтелектуальну власність;

4) створенням спеціальних інформаційних систем, баз даних, баз знань, експертних систем, технологій обробки даних тощо.

Процеси інтелектуалізації пронизують усі сфери, напрями та рівні господарювання (економіка, підприємство, управління, виробництво, праця, персонал тощо), визначаючи безпосередньо особливості та відмінності в підходах і методах їх дослідження.

Відповідно, інтелектуалізація, будучи відмінною характеристикою сучасних економічних процесів, є визначальним чинником, що впливає на розвиток та інтенсифікацію міжнародних економічних відносин.

Авторами [11] наголошується, що інтелектуалізація виступає рушійною силою світогосподарського розвитку, окреслюючи основні причини створення більш ефективних механізмів та інструментів міжнародних відносин із низькими трансакційними та інформаційними витратами; розвитку соціальних зв'язків та створення більш досконалих інститутів; забезпечення передумови для підвищення ефективності виробництва та обігу, починаючи з мікрорівня.

Позитивний вплив інтелектуалізації на розвиток основних форм міжнародних економічних відносин виявляється у появі нових форм ринків та угод, підвищенні якості взаємодії продавців і покупців, прискоренні пошуку партнерів і товарів та встановленні контактів; створенні нових механізмів взаємодії, організації спільної роботи, системи управління, впровадження інновацій; використання нових способів моніторингу ринків капіталу власниками активів та інформаційного забезпечення угод тощо [11].

Інтелектуалізація діяльності є чинником забезпечення розвитку господарюючих суб'єктів та персоналу зокрема. Результатом інтелектуалізації діяльності підприємства є створення інноваційних продуктів (послуг) із залученням персоналу

(їх інтелектуальних ресурсів), інтенсифікацією його інтелектуальної активності та потенціалу. Це, своєю чергою, стає фундаментом для інноваційного розвитку підприємства, формування якісних конкурентних переваг, нарощування інтелектуального капіталу та потенціалу працівників і менеджерів.

Як зазначається авторами, «інтелектуалізація підприємства – це процес зростання ролі інтелекту, інтелектуальної праці, що підвищує частку сфер нематеріального виробництва та зміну продукту (від матеріального до інтелектуального) праці. Це процес підвищення ролі, застосування та використання знань, інформації інноваційного характеру у суспільному житті» [9].

Відповідно, процеси інтелектуалізації на рівні підприємства спрямовані на формування та використання системи нових знань та інформації в напрямі вдосконалення організаційної структури, підвищення ефективності виробничих та управлінських процесів, трудової діяльності зокрема. Основними ознаками інтелектуалізації підприємства є активізація процесів формування та використання його інтелектуальних ресурсів (як внутрішніх: індивідуальні, групові і на рівні всього підприємства, так і зовнішніх).

Рівень інтелектуалізації діяльності підприємства залежить від ефективного управління персоналом інтелектуальної праці для досягнення ефективних результатів діяльності, що загалом відповідають тенденціям розвитку галузі. Основною ланкою всієї системи взаємодії на підприємстві, на думку автора [12], є індивід, тому доцільним убачається перенесення уваги з техніко-технологічного складника (машини, обладнання) на людський фактор розвитку організації. Виходячи з вищезазначеного, необхідною передумовою забезпечення успішного функціонування підприємства є ефективно використання трудових ресурсів.

Досліджуючи процеси інтелектуалізації трудової діяльності, варто акцентувати увагу на зростанні вагомості творчої праці, що характеризується насиченням функціями креативного характеру всіх стадій виробництва та управління у структурі трудових зусиль працівників. Інтелектуалізація праці базується на інтенсифікації використання в усіх процесах результатів науково-технічного прогресу, підвищенні кваліфікаційного та культурно-освітнього рівнів працівників.

Інтелектуалізація трудової діяльності сприяє генеруванню та практичному втіленню інноваційних ідей, дає змогу якісно підвищити продуктивність праці та ефективність діяльності у цілому, зміцнюючи тим самим конкурентоспроможність господарюючого суб'єкта та посилюючи його якісні конкурентні переваги.

На рівні підприємства прослідковується тісний зв'язок між інтелектуалізацією, інформацією та

системою управління. Відповідно, інтелектуалізація характеризується як наслідок процесу одержання та використання інформації за умови, якщо цей процес супроводжується пристосуванням або творчим осмисленням підходів до управління підприємством, які адекватні вимогам зовнішнього середовища та інтелектуалізованому розвитку суб'єкта господарювання в такому середовищі [13].

Процеси інтелектуалізації безпосередньо сприяють формуванню та використанню нових підходів і моделей менеджменту, акцентуючи увагу та спрямовуючи ресурси на управління знаннями й інтелектуальним капіталом на різних рівнях управління підприємством (людський, структурний та споживчий). Відповідно, еволюціонуватимуть і управлінські відносини, змінюватимуться їх характер та якість.

Переосмислення явищ, подій, фактів і впорядкування уявлень про сутність концепцій менеджменту з огляду сьогодення привертає особливу увагу до проблематики інтелектуалізації систем менеджменту, яка, на думку авторів [14], має стати ключовою технологією, що визначатиме парадигму менеджменту майбутнього.

Пріоритетність управлінської діяльності в процесах інтелектуалізації не викликає сумнівів. Саме завданням системи менеджменту є формування умов для забезпечення інтелектуально орієнтованої діяльності на різних рівнях господарювання.

З огляду на це, для особистості в інтелектуалізованій системі менеджменту будуть характерні такі ознаки: високий рівень креативності; кваліфікаційна складність (інтегрованість); усвідомлення цілей своєї активності; передбачення результатів своєї діяльності; швидке створення новизни (знань); висока мобільність (вертикальна і горизонтальна) та комунікабельність; відповідальність і самоконтроль; самореалізація та соціальна взаємодія; використання інформації і знань як основних засобів заробітку; формування типу працівника (менеджера), зайнятого «інформаційною» професією [14; 15].

Саме сукупність таких індивідуальних здібностей визначатиме якість інтелектуального складника управлінців, будучи надбанням окремих особистостей, існуючи виключно в індивідуалізованій формі.

Висновки з проведеного дослідження. Інтелектуалізація є цілеспрямованим, неперервним, постійним і динамічним процесом, результати якого виявляються у всіх сферах суспільного та індивідуального життя (від окремої людини до глобальних систем). Інтелектуалізація є визначальним чинником, що впливає на розвиток та інтенсифікацію сучасних міжнародних економічних відносин.

Інтелектуалізація суспільно-економічних процесів і відносин характеризується розширенням масштабів та підвищенням ефективності використання знань й інтелекту, що виявляється в нових

якостях соціально-економічних систем усіх видів і рівнів (економіка, промисловість, бізнес і торгівля, освіта та медицина, сільське господарство, підприємство, виробництво, управління, праця тощо). Головними ресурсами інтелектуалізованої економіки є знання та інформація, які мають свої особливості формування та використання (віртуальна форма існування; невиснажливість за активного використання тощо).

Інтелектуалізація соціально-економічних систем різних рівнів безпосередньо пов'язана з науковими дослідженнями та прикладними розробками, а також постійною генерацією інноваційних ідей та їх практичним утіленням. Відповідно, освіта та наука – головні продуктивні сили, так звані «точки зростання».

Інтелектуалізація праці є інтенсифікатором процесів розвитку соціально-економічних систем різних рівнів, що відбувається на засадах активізації інтелектуальної праці та її найоптимальнішому використанні, забезпечуючи проникнення результатів такої інтелектуалізації у різні сфери життя та господарювання (управління, виробництво, наука, освіта тощо). Інтелектуалізація трудової діяльності сприяє інноваційному розвитку господарюючих суб'єктів, даючи змогу підвищувати продуктивність праці та ефективність діяльності у цілому, зміцнюючи тим самим конкурентоспроможність.

Саме завданням системи менеджменту є формування умов для забезпечення інтелектуально орієнтованої діяльності на різних рівнях господарювання, успіх чого визначатиметься якістю інтелектуального складника управлінців, що характеризується сукупністю їхніх індивідуальних здібностей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Іванова В.В. Економіка, заснована на знаннях, та економіка знань: адекватність використання категорій. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 3(53). С. 47–54.
2. Поляков М.В. Розвиток концепції економіки знань. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 4(28). С. 34–38.
3. Поляков М.В. Сутність та прояви інтелектуалізації світогосподарського розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 13. С. 84–88. URL: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/18.pdf> (дата звернення: 26.12.2020).
4. Колот А.М., Герасименко О.О. Інноваційна праця та її інтелектуалізація як стратегічні вектори становлення нової економіки. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1(29). С. 6–23. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/issue/view/161> (дата звернення: 26.02.2021).
5. Яценко О.М. Концептуалізація інтелектуалізації міжнародної торгівлі країн. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 18. С. 65–72. URL: <http://global-national.in.ua/issue-18-2017> (дата звернення: 25.09.2020).

6. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/intelektualizacija> (дата звернення: 19.01.2021).

7. Ракова Л.Н., Карпенко К.В. Інтелектуалізація праці та тенденції її розвитку. *Вісник Східноукраїнського національного університету*. 2012. № 1(172). С. 206–211.

8. Геец В.М. Социально-экономические трансформации при переходе к экономике знаний. Социальноэкономические проблемы информационного общества. Сумы : Унивеситетская книга, 2005. 430 с.

9. Брюховецька Н.Ю., Богуцька О.А. Інтелектуалізація підприємств: підходи, сутність, структура. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59). С. 92–100.

10. Фоміна Є.В. Інтелектуалізація економіки: еволюція в контексті світового розвитку. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2016. Вип. 5. С. 112–115.

11. Ареф'єва О.В., Побережна З.М. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. *Проблеми економіки*. 2019. № 4. С. 111–119.

12. Бабій С.В. Інтелектуалізація діяльності підприємств регіону. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2013. Вип. 18. С. 70–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rarpsu_2013_18_12 (дата звернення: 11.03.2021).

13. Кісь С.Я. Інтелектуалізація діяльності підприємства: основні визначення і поняття. *Молодий вчений*. 2015. № 3(18). С. 72–76. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/ua/archive/?year=2015> (дата звернення: 11.03.2021).

14. Ситник Й.С. Концептуальні засади інтелектуалізації систем менеджменту підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 8(134). С. 198–208.

15. Ситник Й.С. Вплив інтелектуалізації на процес менеджменту інноваційних підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 725(63). С. 372–378.

REFERENCES:

1. Ivanova V.V. (2011). Ekonomika, zasnovana na znanniakh, ta ekonomika znan: adekvatnist vykorystannia katehorii [Knowledge-based economy and knowledge economy: adequacy of category use]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, no. 3 (53), pp. 47–54.

2. Poliakov M.V. (2014) Rozvytok kontseptsii ekonomiky znan [Development of the knowledge economy concept]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 4 (28), pp. 34–38.

3. Poliakov M.V. (2016) Sutnist ta proiavy intelektualizatsii svitohospodarskoho rozvytku [The essence and manifestations of intellectualization of world economic development]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 13, pp. 84–88. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/18.pdf> (accessed 26 December 2020).

4. Kolot A.M., Herasymenko O.O. (2018) Innovatsiina pratsia ta yii intelektualizatsiia yak stratehichni vektory stanovlennia novoi ekonomiky [Innovative work and its intellectualization as the strategic vectors of the new economy]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*,

no. 1(29), pp. 6–23. Available at: <https://jeou.donnu.edu.ua/issue/view/161> (accessed 26 February 2021).

5. Yatsenko O.M. (2017) Kontseptualizatsiia intelektualizatsii mizhnarodnoi torhivli krain [Conceptualization of intellectualization of international trade]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 18, pp. 65–72. Available at: <http://global-national.in.ua/issue-18-2017> (accessed 25 September 2020).

6. Slovyk ukrainskoi movy. Akademichnyi tлумачnyi slovyk [Dictionary of the Ukrainian language. Academic explanatory dictionary]. Available at: <http://sum.in.ua/s/intelektualizacija> (accessed 19 January 2021).

7. Rakova L.N., Karpenko K.V. (2012) Intelektualizatsiia pratsi ta tendentsii yii rozvytku [Intellectualization of labor and trends in its development]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu*, no. 1(172), pp. 206–211.

8. Geets V.M. (2005) Sotsialno-ekonomicheskie transformatsii pri perekhode k ekonomike znaniy. [Socio-economic transformations in the transition to a knowledge economy]. *Sotsialno-ekonomicheskie problemy informatsionnogo obshchestva*. Sumy: Univesitetskaya kniga. (in Russian)

9. Briukhovetska N.Yu., Bohutska O.A. (2020) Intelektualizatsiia pidpriemstv: pidkhody, sutnist, struktura [Intellectualization of enterprises: approaches, essence, structure]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 1 (59), pp. 92–100.

10. Fomina Ye.V. (2016) Intelektualizatsiia ekonomiky: evoliutsiia v konteksti svitovoho rozvytku. [Intellectualization of the economy: evolution in the context of world development]. *Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Ser. Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krai-noznavstvo. Turyzm*, no. 5, pp. 112–115.

11. Arefieva O.V., Poberezhna Z.M. (2019) Zakonomirnosti intelektualizatsii upravlinnia pidpriemstvom na osnovi rozvytku biznes-modelei [Regularities of intellectualization of enterprise management based on the development of business models]. *Problemy ekonomiky*, no. 4. pp. 111–119. (in Ukrainian)

12. Babii S.V. (2013). Intelektualizatsiia diialnosti pidpriemstv rehionu.[Intellectualization of enterprises in the region]. *Rehionalni aspekty rozvytku produktyvnykh syl Ukrainy*, no. 18, pp. 70–74. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rarpsu_2013_18_12 (accessed 11 March 2021).

13. Kis S.Ya. (2015) Intelektualizatsiia diialnosti pidpriemstva: osnovni vyznachennia i poniattia [Intellectualization of enterprise activity: basic definitions and concepts]. *Molodyi vchenyi*, no. 3 (18), pp. 72–76. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/ua/archive/?year=2015>. (accessed 11 March 2021).

14. Sytnyk Y.S. (2012) Kontseptualni zasady intelektualizatsii system menedzhmentu pidpriemstva [Conceptual principles of intellectualization of enterprise management systems]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 28 (134), pp. 198–208.

15. Sytnyk Y.S. (2012) Vplyv intelektualizatsii na protses menedzhmentu innovatsiinykh pidpriemstv [The influence of intellectualization on the management process of innovative enterprises]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politehnika"*, no. 725 (63), pp. 372–378.